Србобран излази:
СРЕДОМ и СУБОТОМ.
Предплату примаю све ц. и кр. поште, познати скупитељи и уредничство (грчка улица у кући број 1491).
Рукописи невраћаю се натраг.

СРБОБРАН

Предплатне цене
на три месеца 2 ф. 50 н., на по год. 5 ф., на год 10 ф. а. вр.
Огласи: маньи до 20 врста за трипут стаю 3 форинта 70 новч. већи преко 20 до 40 врста, 5 фор. аустрийске вредности.

ГОД. V. У НОВОМ САДУ У СУБОТУ 23. ОКТОБРА 1865. БРОЈ 85.

Нови Сад 23 окт.

Питанѣ хрватско, што се промѣне канцелара тиче, іошт ни е рѣшено. По найновиим гласовима, кои нам из Беча о том предмету стигоше, появише се неке препреке, кое наименованю новог канцелара хрватског на путу стое. Засад, вели наш дописник, ствар е хрватска у том погледу за еден добар корак напред коракнула. Труду и настояваню г. епископа *Штросмаера* има се захвалити што е избор гр. *Пеячевића* за канцелара засад *осуећен*. „Вандереру“ пак из Загреба являю, да е вѣроватно, да ће се, као што е и у овом листу наговѣшћено, *хрватски сабор наново одложити* и то би било *пеши* пут. Узрок се наводи, што се не може удесан човек за канцелара да нађе. С корим ће се ова ствар морати рѣшити. Желити би било, да тай „удесан“ канцелар буде такав муж, кои и *владе* и *народа свога подпуно повѣренѣ* ужива.

Кретанѣ за изборе посланика на сабор.

Време е већ ту — на прагу — да се посланици на угарски сабор бираю. По целой мађарской у томе найвећа кретаня биваю, скупштине, конференције поедини договори за ту цель се пребираю, све и свуда на той велеважной ствари делаю. Поедини народи, партае, корпорацие па и саме фракције раде озбильно и стараю се о томе да што више свои люди задобию и на сабор пошалю, само ми Срби у томе да не кажем, да смо индолентни али смо заиста врло пасивни. Код Русина, код Романа и др. яко се настои око тога, да сви они кои гласа имаю на избор дођу и свое люде за посланика изаберу, кои ћеду верно и достойно ньиове народнѣ интересе и знати и хтети заступати; код нас на жалост ние тако, код нас се устручаваю о томе и они радити, коима би позив тай био и кои би понайболѣ могли на томе радити, па како ће и куда сам народ, кад нема ко да га води и примером му предходи. Та ми добро познаемо наш тежак положай у той струци, познаемо га исто тако, као ма кои други наш сународник, знамо *да смо измешани* са туђим елементом, и да непартикуларно стоимо, ал опет добра воля и озбиляи рад много допринети може да све изедначимо и цель нашу постигнемо. У едноме срезу или округу треба ми да попустимо, у другоме опет они нама нека попусте пак е онда трансакция одма готова; у томе погледу ми смо овде у Бачкой на чисто, само треба паметно и сложно да свршимо, ал с ону стране Тисе и Мориша чини ми се савар заплетения бити, па с тога сам намеран кою о томе прозборити.

Банат е наша земля, у пѣму понайвише іошт наши у компактной маси живе, с тога држимо да треба и мора наш народ ту найболѣ и найвећа заступлѣн да буде, под тиме разумевам то: да найвише наши за посланике бу у изабрани, и то би заиста било да ние едне мале препреке, коя на путу стои; — и ако се не споразумемо, може нам заиста и шкодити, а трећем у прилог доћи.

Као што смо ми овде у Бачкой са мађарима и другим елементима измешани, тако и у Банату наша браћа понайвише, са Романима живе; у Торонталу и Тамишу манѣ а у Чанаду и Крашови више, по том дакле требало би нам се са Романима заеднички држати, гди смо ми у већини, нека нам они попусте, а гди су они у већини, ми опет ньима да попустимо, а свагди заедно на едног да гласамо. У томе наравно обе народности гг. свештеници и други отлични люди треба примером да предходе и у напред народ у слогу и споразумлѣне доведу. ер како овде на огньишту у заедници живимо, тако ћемо имати заедно и сложно на угарском сабору за општу ствар у питаню народности живо радити па кад дакле на едной грађи заедно у друштву имамо радити, треба да смо и овде код куће у напред у томе послу сложни, зато браћо Романи! сложите се лепо са нашима код куће, па тако преправни и яки на сусрет обштой ствари изиђите, ер ће вас иначе маньи и слаби побѣдити.

Я мислим да са правом захтевати можемо да нас Романи у срезовима: Бешеновачком и Хиђешком подпомажу. У Хеђешком могао би се препоручити за посланика: Александер Сандић бив уредник „Оста и Веста“ и у вароши Тамишграду, ер наравно да ћеду онда наше обштине опет с ону страну Тамишграда и Мориша Романе имати подпомоћи као: у чанадской жупании: Арад, Батаня, Феньлак; у тамишкой: Липово, Св. Ђурађ, Ходош, Брестовац, Надаш. Хрняково, Станчево, Теш, Краљевац, Лукаевац, Тополовац; у крашовской: Лугош, Фурлог, Молдава, Люпкова, Богман, Оравица итд. а како дознаемо да се у крашовской жупании понайвише Романи кандидовати даю, то заиста яко ће нас требати, да и ми нуз ньи пристанемо. А нека они изаберу кои срез у тамишкой жупании, и нека нам исти обяве, и за кога? то ћемо ми заиста нуз ньи бити.

Из Бачке 20 октобра 1865. □

Шта имаю делати српски посланици на угарском сабору.

Угарски сабор примиче се, а и биранѣ посланика на исти, на кои, ако люди будемо, валя десет до дванаест наши посланика да пошлѣмо.

Од наши кандидата, а и самог новосадског одбора іош никакав програм ние изишао, зато држим да ствари ништа шкодити неће, ако пустим свое властито мнѣнѣ о деланю наши посланика, на престоећем угарском сабору.

Я држим, да би им света дужност била:

а. У државоправном питаню држатисе начела федерације.

б. Српског питаня на основу наши уговора у колико времену одговараю

в. Унутарньи уредба слагати се с одлукашком партиом.

г. Праведна потраживаня остали народности подпомагати

д. У питаню хрватском тежити за персоналном униом.

е. Потраживати да из земальског фонда подигне се у Новом Саду српска правна академия, у Кикинди: српска польоделска школа, и стална годишня помоћ народном српском позоришту, бар од 6.000 ф. Я се нећу упуштати у разветлене ови наведени точака, то е дужност посланичка, я сам и само просто изложио, да би могао другоме користити, ер по мом увереню за ньи нема већи светиня, по народ болѣ пробитачности, а валя нам обрнут се и на сродне народе, било вером ил народношћу, имаюћ на уму нашу мудру пословицу; рука руку пере, а обадве образ *)

Емил Чакра.

Исторично право и политична солидарност Славена у Аустрии.

I.

Два преважна питаня заптеваю од нас аустриских Славена, да се озбильно испитаю. Прво е питанѣ: Имаю ли поедине славенске народности у монархии обштих интереса, кои им налажу, да на политичком полю сложно раде? — Друго пак питанѣ гласи: Да ли се такова солидарност са историчким правом слаже?

Ми по зрелом расуђеню и испитаню свию околности на оба ова питаня одговарамо решително са: Єст!

Ми истина знамо, да онай, кои ово „єст“ изрекне, у опасност долази, да ће га Немци и Мађари барем због „аустриског Панславизма“ окривити, и да ће се међу самим Славенима по гдикои наћи, кои ће оружие „Панславизма„ против бранителя оба ова начела окренути. На последку задае нам бригу и неспоразумлѣнѣ са гдикоим консервативцима, кои заступанѣ политичне солидарности аустриских Славена найпосле у какав изрод Панславизма преокренути могу.

Навикнути, да нас тенденциозна неспоразумленя — ма она и из станова народних или политичних странака долазила — у обрани онога, што смо ми по брижльивом испитиваню као истинито и нужно признали, заплашити немогу, желимо наше основе за горепоменуте две тезе разложити, позиваюћи наше противнике, да свою стварну сумню са оном истом лоялности посведоче, кое се ми у обрани наших начела придржавамо.

Она сумня, да ми ма и за самим аустриским народним Панславизмом, т. е. за споенѣм свию поединих, особито хисторички развиених славенских народности у едну укупну славенску народност тежимо, неможе се, као што ми мислимо, другчие оборити, него тиме, да се обшти интереси точно назначе, кои ће аустриска славенска племена пре или после у едной споразумной политики споити морати, и да се уедно и докаже, да се такова солидарна радня аустриских Славена у означеним хисторичним правом границама подпуно произвести може.

Пре свега желимо ми горепоменуте обште интересе укратко и темельно разложити.

Ми велимо, да е то солидарни интерес свию аустриских Славена, кад едно, са правим конституционално — легислативним правама ради државних ствари овлашћено заступничество свию земаля у Бечу, као што га е и сама круна у октобарской диплому као програм за обезбеђенѣ — државног единства — поставила, споразумно са земальским заступничествама у живот ступило буде.

Ми Славени видимо, да политична акция Мађара и едне од дана на дан растеће странке међу аустриским Немцима на то иде, да са неким дуалистичним начином за разправу државних ствари продре. Довольно већ има за то доказа, да и Немци и Мађари потребу увиђаю, да им и с ове и с оне стране не само сваки за се, него солидарно на дуализму радити валя, и време ние далеко, кад ће се ова солидарност подпуно осведочити.

Практичним политичарима ние нуждно доказивати, да су питаня права у политики уедно и питаня силе, и да решенѣ поглавито од тога зависи, какви се интереси при овом са оячаном снагом появили буду. Да снага странака битно од солидарности нѣних акция зависи, нетреба такођер никаквог далѣг доказиваня. Мађари и аустриски Немци признаю, да они ако су ради, досадашню политично-народну хегемонию обдржати, узаимног дѣланя за дуалистично препорођенѣ Аустрие потребую, кое ће им ону хегемонию и у будуће осигурати моћи. Нама Славенима лежи у солидарном интересу, да се од ове хегемоние бранимо, и из ових обштих интереса изтиче за нас солидарна дужност, да на остваряню федеративно састављног државног заступничства дѣламо, с коим ћемо дуализам немогућим учинити.

Нама аустриским Славенима иде далѣ и то у интерес, да великонемачку политику оборимо, коя, ославаюћи се на тако звано немачко савезно право, едан део аустриских Славена у франкфуртском парламенту немачком господареню подчинити жели, док други Славени баш због тога мађарском господарству предаю се. Почем е ова великонемачка политика свакoм поединoм славенском племену аустриском еднако опасна, то ньима у солидарном интересу лежи, да великонемачким тенденциама са споразумном политичном акциом на пут стану.

Ми држимо, да е то обшти интерес свию аустриских Славена, да систему бирократичне управе оборе, ер ова ће се у Аустрии свагда као средство за унапређенѣ централистичких тенденциа употреблявати.

Ми далѣ велимо, да аустриске Славене солидарно интересира, да се не у Аустрии незаведе парламентарна система законодавства по брою глава, и министарска управа у том смислу, да влада само таковой већини, а управа самой влади пододговорна буде, будући, да прворечена система већ по самой природи к политично — народной хегемонии, друга пак к управной централизации води, кое е за политичну слободу и народни развитак у Аустрии подеднако опасно.

На последку велимо, да е солидарни интерес аустриских Славена и то, да се велико начело на-

*) Ово се од стране наше саобштава као индивидуално мнѣние г. Чакре, држећи, да то ништа не преюдикуе програму, кои ће се доцние од стране уредничства у овом листу обѣлоданити. У.

родне равноправности призна и то због мога, што свака политично-народна хегемониа претиснуту њоме народну маньину бирократии у наручя предае, а тиме ону централистичну странку снажи, кое е последня тенденция свима аустриским Славенима на еднак начин убиточна.

Ми наше противнике молимо, да нам са те точке, кою смо заузели, докажу, какових, „панславистичких“ тежня у горепоменутим тезама о „политичной солидарности“ аустриских Славена има. Овай позив управлямо нарочито на уредничства „Часа,“ „Фатерланда“ и „Политике,“ кои су се тако яко против „Славенства и Панславизма“ подигли. (Цук.)

Шузелка своим бирачима.

У последнѣ доба су яко устали централистички журнали против познатог публицисте аустрийског Шузелке. Централисте се на њега врло срде, што неће у њихово коло, и његове бираче позиваю сада, да га у земаньски сабор не изберу. Услед тога се Шузелка у сбору бирача бранио против тих нападая говором, кои е више од еднога сата траяо.

Садржай тога говора његовог од прилике е следећи:

Пошто е говорник доказао, да е он амнестоіом опет ступио у притежанѣ своих грађанских права и тако да може изнова изабран бити, брани се против нападая своих централистичких противника због пребацивня: да е он од владе подплаћен, и то не само од владе, него и од Мађара, Чеха, Словена, Хрвата итд. Па зашто — пита — они то чине? Зато што сам се радовао, да е еданпут већ учинѣно оно, што сам я іош из почетка хтео! Опомените се прве саборске сесие. Я сам онда казао, кад се предлагала адреса цару: „Да не сме бати сервилна адреса, да се мора казати шта е земльи нуждно;“ я сам изрекао, да е само путем *добровольног* споразумленя устав царевине могућан и пророковао сам да се фебруарски устав неће моћи извести другчие, него силом, онда сам казао: Тешко Аустрии, ако се узмора іош еданпут крвлю своих подайника слепльивати (одобраванѣ) Доследно е дакле кад се радуем, што се догодило оно, што сам я захтевао. Зар я можда у опозиции стоим, што не седим у министарству, као други, кои су Шмерлинга свалили у надежди да ће сами министри постати? У хистории ние познат ни едан пример, да е монарх у пуном притежаню свое владалачке силе — а немойте се варати, Његово Величество наш цар е у пуном притежаню свое владалачке силе — своим народима казао: Закон, кои сам я издао, ние примлѣн од едне части моих народа. Путем присиляваня нећу и не могу да га оживотворим; ер нико се не може присилити да право кое извршава — сложите се сада сами међу собом и начините то болѣ. Я се надам, вели говорник, да ће дѣло споразумленя за руком поћи. Оно што Бах не могаше своим абсолутизмом, нити Шмерлинг своіом парламентарном вештином постићи, то ће слободном споразумленю народа, о томе сам уверен, за руком поћи.“

Говорник се затим брани против пребацивня, као да он жели, да се царска престолница из Беча у Пешту премести „Зар да я Беч у ком сам на политичком полю радити почео и кои ми е као рођено место мио, заменим Пештом, где никада нисам био? Са више страна се проносио глас, да ће цар сваке године по три месеца у Пешти живити и већ због тога се ядиковало и тужило; я сам строго уставан, али ипак се не би тако строго држао форме уставности, да е монарху нуждно допуштенѣ да сме из земльѣ куда изићи, као што е то у Енглеской и Шпании. Беч зато неће пропасти, ако цар неко време у средини своих осталих народа пробави.

Затим се упушта Шузелка у подужу полемику против два чланка, кои су у „Преси“ изишли, коима се његовим бирачима саветуе, да га изнова не изберу. Ти чланци доводе валяност његових политичких мисли у сумню. Да се ко вара, то е човечански, а нико не може казати, да се ние кадгод варао. На другу приметбу чланка да би бирачи признали, да су федералисте, кад би њему глас свой дали, одговара Шузелка: федералиста бити, то ние никакво злочинство, она федерация Аустрие за коіом он тежи, то е савез слободних народа. Савез пак предпоставля заедничке цѣли, ове пак заедничка средства, ова средства пак заедничку дѣлатност. Он мисли да онде, где таквих фактора има, разтройство никако ние могуће. Дужим разлаганѣм доказуе затим говорник, да Аустрия само као федеративна држава обстати може, коя се пак без снажне централне силе не да ни мислити. Централизацию и абсолутизам преглашуе говорник за двойке. У осталом држи он, да се и Немци аустриски мораю оприятельити са идеом федеративно устроене државе, и то за любав слободи и да на себе мрзост осталих народности не навуку. Кад би Аустрия само онда даље постояти могла, ако се многе њене народности изкорене, онда би заслужила да пропадне.

На друго пребациванѣ реченог чланка, да се он одважио са *садашньим министарством* како му драго било држати, одговара Шузелка: А шта сам я од овога министарства већ признао? Я сам се изяснио, да се са његовом унгарском политиком слажем, у колико она мирно изравнанѣ изради; я сам се изяснио, да се с њиме слажем, ако наше бирократске пацовске репове подкреше (смей); я сам се изяснио за разширенѣ обштинске автономие, ер држим да е само тако могуће државне трошкове олакшати; найпосле сам и то одобрио, што е штампа слободние кретанѣ од садашњѣ владе добила, него досада. Што сам я за изравнанѣ са Унгарском увек енергично говорио, то е било ради оствареня либералних начела, ер я сам уверен, да без тога изравнаня ние ни мислити на саграђенѣ слободне Аустрие. Мађари ће се сигурно за то побринути, да изравнанѣ само на либералном основу бити може. Али ми Немци у Аустрии треба такођер да се на Мађаре угледамо; само онда ће нас исто тако ценити као и њих. (Одобраванѣ). Затим полемизира говорник против онога места у чланку, где се каже: „Требало би запитати кандидата за зем. сабор, да ли он држи земаньске саборе за надлежне решавати о аустрийском питаню о уставу, или царевинско вѣче; он би на то имао одговорити само са християнским „ест“ или „ние“. — Шузелка примећуе на то, да су тиме бирачима хтели казати, да му ако се за земаньске саборе изрази, на просто рекну: Торняй се! Тебе неможемо требати. Он е такав кандидат, *он е сасвим против шога, да се централистичкой већини бившег посланичког дома решенѣ питаня о уставу повери*, да неби изравнанѣ пропало. Ер већина би и тако самовольна могла бити, да и такве предлоге од стране Унгарске о обавляню заедничких ствари, кое би круна за добре нашла, као пре мало централистичке одбаци, та већина поступа са питанѣм о уставу царевине, као са каквим процесом. Али народима е то непрестано процесанѣ већ давно додияло и они се срде што непрестано мораю парничне трошкове да плаћаю. Сада протестира говорник против приметбе у реченом чланку, да е федерализам „нечист“ и да Беч тай федерализам од себе далеко одбацити мора. Онда е, вели он, и Аустрия нечиста, онда би Беч имао нагон устати као деспота свих аустриских народа, а то би његова пропаст бити морала. То онай Беч, кои е у данима марта 1848 све народе ослободио, зацело не може хтети, а и неће. Та ни едан Аустриянац не може желити централизацию, ер она е едина коя држави унутрашнѣ непријателѣ ствара, а док год она буде унутрашньих непријателя имала, неће моћи свое споляшнѣ укротити, *док год цар унгарску круну на глави неионесе, дошле Аустрия неће бити ни велика ни силна.*

Нови Сад 22 окт.

Юче е Његова Светост господин патриярх *Самуило Маширевић* са новим темишварским епископом г. *Наком* овде био и посѣтио г. епископа Платона и г. Дра Іована Хаџића.

— Одбор српски за посланичке изборе држаће одско редовне свое сѣднице понедельником и четвртком у 5 сати после подне. Юче е била сѣдница у коіой е главни предмет био: да оба српска листа политична сложно заступаю правац овог одбора. У данашньой пак претресан е програм г. Јакова Игнятовића.

— На одборски позив изяснио се г. адвокат Кондорош, да он кандидовати за посланика неће, као што е у Напредку погрешно било явлено, него да ће по могућству подпомагати, да се избор кандидата одборског осигура.

ДОПИСИ.

Д П. Бечкерек 17. окт.

Прекюче позове овдашнѣ становничество мађарске и немачке народности преко овдашнѣг варошког кнеза неколицину овдашньих отмѣних Срба, да скупа позову све овдашнѣ бираче, и да споразумно од обе странке ставе кандидате за посланике на предстоећи земаньски сабор. Но почем е место, где би се скупили, одређено било у овдашньой касини, кою Срби не походе, то позвани Срби одбию овай позив суграђана Мађара, и позову их, да се они у своіой касини, а ми у нашой читаоници на данашньи дан скупимо, и од обе стране одборе устроимо, кои ће после споразумно од обе странке свое кандидате ставити. И тако се ми у нашой Читаоници, а они у своіой касини скупе. Но да нам не би наши суграђани Мађари пребацили, да се ми од њих туђимо и да о избору кандидата не ћемо с њима да се посаветуемо: то од наше стране пошаљемо Драгу Петровића нашим суграђанима мађарским, да им он наше мнѣнѣ каже, а и рочито да им обяви: да ми од наше стране намѣравамо кандидовати нашег врстног Србина г. *Александра* пл. *Трифунца*, пак да се и они, почем су и тако у маньини, нама придруже, или ако не, а ово и они онакву особу кандидую, коя ће како њихове, тако и наше народне интересе на Сабору заступати.

У скупштини суграђана Мађара, коя е многобройна била, коловође Менцер Мишка и Михаловић Микша изяснише се, да Срби намераваю на сабору искати арондованѣ *жупания по народности* што они не могу допустити, зато не могу за српског кандидата бити и предложе за свог кандидата познатог српског неприятеля Лазу Хаџића (Хатфия), кои е 1848 год као посланик вароши бечкеречке противу Срба марциялни закон и изкоренѣ Срба предлагао, но овай му е предлог и од самих Мађара одбиен био. Изасланик Драга Петровић изявивши суграђанима Мађарима, да се са кандидованѣм оваке особе до споразумленя не може доћи, — ер овим се Мађари од Срба іошт већма отуђую — и да ће Срби, кои абсолутну већину сачиняваю, инак за посланика Србина, и то онаког Србина изабрати, кои ће као каменита стена поред познатих српских искання и желя стаяти — остави свое суграђане Мађаре, дође у читаоницу, и поднесе извештай о том, шта е у касини свршено. На свое ми изаберемо споменутог Србина г. Трифунца, и уедно *устроимо одбор*, кои ће на том настоявати, да се наши бирачи сви упишу и при избору едногласно за нашег кандидата гласаю.

Више родолюба приватно ће са ових дана посаветовати и договорити, како би се и у другим жупанским изборним срезовима Срби за кандидате узимали, а уедно позват ће се и свештенство и многи родолюби, да изключиво Србима, или по околностима Романима свое гласове даю (Ми у овом кораку видимо ясне знаке одтуђиваня и одцепленя Срба од Мађара, кои би требало да у садашньим критичним околностима сложно и споразумно раде. Ер здание лепше будућности свию народа у Угарской може се само братинском слогом и любави подићи. Ко е крив овой несложи, види се из горе изложеног чина. Ако браћа Мађари не мисле ни *две жупание Србима* дати, у коима би *српски* е зик званичан био, онда не знамо, шта о њиной правичности да мислимо. Мађарска журналистика требала би, да овом предмету у своим листовима више пажнѣ поклони, и да кою од свое стране рекне, да видимо, како она о равноправности свию, а напосе *српске народности* мисли. Али она се у овом питаню влада по оном: „Говор вреди сребра, а ћутанѣ злата.“ У.)

С. Из Среднѣ Бачке 20 окт.

Гибаня за изборе посланичке на све су се стране увелико започела. У очи нам е упало, да и влада са свое стране у том послу нимало труда не жали, него свуда преко своих виших и нижих чиновника препоручуе свое кандидате, кои су већином чиновници Ово у горньой Угарской не бива, него се народу дае, да он сасвим слободно и без сваког уплива владиног себи посланике бира, у коме найвише поверења има. Код нас ће бити узрок овоме вишем уливу вальда тай, што и из наших већином српских диштрикта треба да буду изабрани такви люди, кои нису чланови нашег народа, или ако и есу, а оно су само по имену то. Ми не веруемо, да ће ма кои солгабиров од српске народности, ако буде за посланика изабран, имати на сабору куражи, да устане у обрану наших народних права; едно што би тиме метнули свою чиновничку будућност на коцку, а друго што их и нема кои српским духом дишу. Оваки люди найвише ако се заузму на сабору за грађанску равноправност Ми се овде тѣшимо тим, да ће наши явни органи такве мужеве, кои туђим уплевом буду за посланике изабрани, одма означити као такове, кои нису народним, него страним поверенѣм изабрани, особито ако се то на кога Србина буде односило. (Ми смо више пута већ у овом листу казали, и сад наново кажемо, да посланици српске народности, били они поверенѣм народним или страним упливом за посланике на предстоећи сабор угарски избрани, неће моћи на сабору у име народа српског, питанѣ српско претресати и рѣшавати,. Да се оно правноваляно рѣши, нуждно е законито тѣло, а то е осим сабора угарског и круне његове народни наш са-

бор, кои е већ изрекао, каква емства тражи за обезбеђенѣ свога политичнонародног живота.

Г. Ст. Бечей 19. октобра.

Одбор е сбог избора посланика и код нас устроен. Како свуда, тако и код нас има различних мнѣния пак и више странки. Досад су се два главна кандидата код нас появила, г. др. Светозар Милетић, кога е новосадски одбор, и г. Светозар Милутиновић, кога е кр. комесар г. Пиюковић препоручио. Сѣдница, у коіой се питанѣ о посланику претресало и рѣшавало, била е здраво бурна. Напоследку побѣду е одржала она странка, коя е желила г. Милетића за посланика имати, и то са абсолутном већином. Он ће сад позван бити, да се одма изясни, хоће ли се дати код нас кандидовати, и посланства се примити. Многи г. Милетићу преб.-цую претераност и незанѣ мађарског езика; али он ће се вальда умети на сабору наћи.

Ф. У Чалми 16. октобра.

Ништа вам са овога края, доброга явити немам, а зла и премного. Ми смо Срби уде среће, нигде се и у добру хвалити необичаемо, а то зато што га и немамо. Добро е, вели Досите, у раю, залуду га на земльи тражимо. Кад добра нема, бадава га онда и тражити, те у слѣд тога желѣли би, бар што налик на добро, но нема ни тога, дакле: зло, зло и опет зло.

У нас е овде у мѣсту био едан редке примѣрности свештеник православни. Он е рођен Чалманац, те е на особито задовольство становничства овдашнѣг, свештеничку дужност свою до 50 година одправляо. Пре 9 година ударом каплѣ изнемогао е тако био, да га е неволя била видѣти, када би дужност свою одправляо, ер немоћан беше у леву руку и ногу, а и капля му е била и говор помела. — У мѣсту овом већ ни едне живе душе ние, коіой тай наш старина или као учитель или као свештеник на крштеню био ние. Примѣрно, и само чину одговараюће понашанѣ тога нашега старине г. А. Костића имало е не мала уплива и на овдашньи народ. Милина е видѣти, где селяци овомѣстни и данас пролазећи поред обители тога редкога старине шешире скидаю и гологлави ходе негледаюћи, да ли им е свештеник дома и непитаюћи да ли е куда одпутовао. Преко 80 година доживео е тай наш свештеник, тай наш отац. Док е тѣлесне снаге било, било е и редке свештеничке способности у нѣму, остави га снага, и ако е іошт и данас редке бистроће ума — остави га парохия, одузе му се благодѣянѣ у награду труда нѣгови за близу 50 година. Постави му се администратор.

Да већ наш обштепоштовани старина са слабости свое ние могао одговарати дужности свештеничкой, признати морамо, али да е свако са администрацином за нѣгови до 50 год. службованя награђен бити могао зато, — што е у нечем, ако смемо рѣчи погрешио, коя малена грешка неби имала бити казнѣна губитком парохие и ставлянѣм под администрацию, — ни помислити нисмо могли. Да е среће, као што ние, па да му се може какова пензия опредѣлити, била би нѣму као пристойном, и сваке хвале заслужном свештенику удѣлена. Но кад ние, по не-рѣчи, пензие, да му се бар капелан придодао ма и са половином парохиялног прихода, само да му е руковођенѣ парохие оставлѣно, ер то би му едина награда за толикогодишнѣ труде била Нѣгова Светост патриярх, разуме по своіой урођености добро добрим, наградити, а зло злим казнити, неће вальда по редкой своіой милости допустити моћи, да се речени наш старина, а и ми с ньиме, на зао удес судбе заплачемо.

Поводом тим, што ово мѣсто на главном распушћу лежи, и што е поплави нѣмштине већ од 36 година изложено, од преке е нужде да се овамо посебан свештеник ако е могуће као капелан, а ако не, а оно као администратор, чим прие постави. Нужду ту здраво увиђа овдашньи народ с едне стране зато, да се православие овде уздржи, а с друге зато, да се зарази туђой крепко на пут стане.

Кад се узме у обзир, да пре 40 година у Чалми ни едног Немца било ние, а да га сад до 700 душа, има, кад се из вида не згуби то, да Немци овдашньи веома прилѣжног и примѣрног свештеника имаю, и ако нећемо, да нас србинство временом куне, онда нам замѣрити неби требало што вичемо, дайте нам свештеника, и то свештеника валяна, примѣрна и прилѣжна, кои ће старину г. А. Костића достойно заступати кадар бити с тим пре, што Чалма од Дивоша до 1 сат ода одстои, камо чалманци по свога парохие администратора за свакі, па и наймањи верозаконски случай ићи мораю. Я мислим, да народ преко его под теретима стенѣ. Бар са те стране у власти е нашем народу припомоћи.

Био се е овде разнео глас, да ће се млађи — незнам како се зове — дивошки свештеник амо на администрацию преселити, но то беше за крато незнам зашто осуећено што е нама здраво добродошло поглавито зато, ер тай млади човек неби се могао с нама слагати, дочим ми дужност свештеничку точно испунѣну бити желимо, — ер и ми нашу на прама свештенику и на прама цркви, точно испуняваво, чему е ясан доказ наша православна црква у Чалми, коя е 1859 изгорела била, кою подигосмо, звонима и часоказима украсисмо, и с тим доказасмо, да нам наша вѣра на срцу лежи. —

п. Београд 16. октобра.

Люди, кои су с политичним начелом наше владе изближе познати, не могу да се доста начуде гласовима неких новина, као да Србия има велику добро увежбану войску, и да с ньоме мисли на пролеће какве юначке операцие на марсовом полю започети! Та мисао од наше владе тако далеко одстои, као запад од востока. Ньой ништа ние слаће од мира и покоя. Од Турака ненагонѣпа неће никад она корака каквог учинити, кои би позиву Србие одговарао, и кои би е као владу, коя е свога великог задатка свѣстна, пред очима свѣстне Европе показала. Ми узроке овог мртвила не ћемо овде наводити, они су нашем народу већином познати. Само то морамо казати, да она покрай оваке раднѣ свое никад не ће оно бити, на што е позвана да буде.

„Видовдан“ поче наново излазити. Болестни нѣгов уредник нашао е своіой болести лека у Пешти, пак сад мисли наново по познатом програму св ю радню продужити. Наша крвлю стечена права, коя е народ наш на майской скупштини онако светчано из мртвих оживотворио, „Видовдану“ ни су ништа. Он хоће да се Срби врате у препотопска времена; ер само тако, држи, да ће моћи доћи до народне равноправности. Наравно народу треба найпре одузети темель нѣговог политичног живота, па онда му е и сам живот такав суноврат отишао. Али српски народ неће се у ове мађарсковидовданске замке дати уловити. Чудимо се само, да овдашнѣ српско министарство такав лист може и сме субвенционирати.

Угарска.

Програма о будућем изравнаню и о обавлянію заедничких ствари, сваки се дан више появлюе и они доприносе много к томе, да се мненя разбистре. 17 октобра е и познати народни економ Кауц бирачима своима у Ђуру свой програм казао, и ми саобштавамо овде ово што се на обавлянѣ заедничких послова односи:

„Не може бити сумнѣ о томе, да наша домовина из обзира на своенародно-економске интересе за тиме тежити мора, да се на самосталан од неовлашћеног уплива *страних интереса и цѣли* независни начин конштитуира и да се како у законодавном, тако и у административном одношеню тако организира, да равноправни положай са другом половином монархие задобие и да више не игра ролу подчинѣне провинцие, као што е то од векова и то на штету целокупне монархие било. Услѣд тога се с едне стране показуе као нуждно: оживотворенѣ *министерияльне* владе, на кое основу се велики организам народно-економског дѣлокруга по исто толиким главним раздѣлима у скупну, едноставну и независну управну систему довести може. С друге стране е за постигнуће предречене цѣли неизбежна потреба: *колико могуће већа централизация* новчаности, вересиске системе и народноекономског живота у монархии, децентрализация на ту цѣл, да престолница, коіой и онако сви материялни интереси сувише теже, престане бити монополитичко средоточе целокупног пословног и вересиског обрта монархие и едина тежа нѣне новчане снаге; да отачбина наша од зала коя из тога мораю произлазити у будуће заштићена буде, и да се и у том погледу нуждна права ревнотежа између „целине“ и „делова“ олакша.

Кад одношенѣ наше према Аустрии са ове точке интереса посмотримо, не можемо посумняти, да чим малочас споменуто велико начело уважено буде, то ест, чим Унгарска као целост са другом половином монархие равноправна и као за себе постоећа земля припознана буде, а Унгарска се такође у исто доба умерена према оной покаже, — да ће онда између нас и немађарских земаля монархие у народноекономском одношеню *трайна хармония и заедничство интереса произведено бити моћи* — заедничство интереса, кое би се у свима гранама народног домоводства, у индустриской системи и у обртной политики, у царинским и саобраштайним стварима, у пореву и явним теретима и новчаним и вересиским одношеньима, у польодѣлству и рудокопньи показало; заедничство интереса, услѣд кое би се богата и цветућа Аустрия само са богатом и цветућом Унгарском и vice versa помислити могла; заедничство интереса, коега би основ у томе био што *заедно бити морамо*, и што смо у непрекидной свези наших пословних и обртних околности, као такође и у економским и социялним додирима, кои домоводство обоих половина царевине са хиляду и хиляду свеза везуе; и кои су и у том погледу важан фактор, да се решенѣ великог задатка, то ест нуждног нам свима изравнаня, на законитом основу са успѣхом изврши.

Што се питаня заедничких ствари са народноекономске точке тиче, то по томе што сам до сада развио сваки може увидити, да су изваньска трговачка и царинска политика, собствена средства комуникацие, коя се монархие као целине тичу, буцет царевине особитих неизравних пореза, преображай монопола, као такође и државни дуг и вересиске операцие, кое с ньиме у свези стое, — све такове ствари о коима ми путем заедничког додира и споразумлѣня сложити се морамо. Ер само на тай начин се можемо надати, да ће спаянѣ и мирно изравнанѣ наших интереса и желя за руком поћи; да ће материялни услови живота монархие као што треба осигурани бити; да ће строго означенѣ и одржанѣ граничне линие између земальске и финансие царевине могуће бити: и да ће монархия према иноземству у обзиру народно-економском такву акцию извршити моћи, на какову е по своим богатим изворима силе, по своме географичком положаю и по положаю као велика сила у интересу и за благо своих народа, позвана.“

— О дочеку Нѣговог Величества у децембру о. г. држано е у Пешти 13. октобра прво саветованѣ варошке економичке депутацие.

Аустрия.

Из Беча пишу „Бресл. Цтгу.“ о међусобном споразумлѣню немачких либералаца:

„Споразумленѣ е неко пошло за руком и то се састои у едной резолуции, коя ће се свима земальским саборима немачких круновина, ма и са мешовитим становничтвом, поднети. Та резолуция осуђуе опорим изразима идеу, да фебруарски устав ние правно земльиште, него да е само покушай, кога влада по вольи забацити може: и протестира найжешће против проекта, да се можда предстоећа ревизия фебруарског патента другчие осим уставним путем на райхсрату, или можда од сасвим ненадлежних земальских сабора предузме. Главно е у томе писмену оно место, где стои, да е са 8 септембром унгарско питанѣ за наслѣдне землѣ пало међу подчинѣне послове: сада се пре свега не ради о изравнаню са Мађарима, него о чуваню нашег, укиданѣм државног устава у опасност ставлѣног правног континуитета. За ту изяву надаю се у многим земальским саборима већину добити: у дольной Аустрии су готово сигурни, да ће се она едногласно примити, ер не само да су е люди подписали као барон Тинти, него е и сам гроф Хвиос радо подписао. — Напротив се показуе сада, особито у Моравской, где су послѣдице полагаря мандата за немачку странку тим жалостние, што е она у Бринском сабору само са едним гласом над ческом странком у већини била, — жалостна послѣдица Шмерлингове практике, да се што више чиновника за сабор изберу. Председник гринског вишег зем. суда гроф Мацухели и председник земальског суда, барон Штрайт, свое су мандате положили, да неби са своіом политичком савести и са дужности покорности према влади у немили судар дошли, као што су у писму едном на министра правосудя разложили. Истом се кораку надаю и од среских начелника, грофова Браяда и Силва Турака.

Нѣмачка.

„Хамб. Кореспо.“ явля из Шлезвига: барон Цедлиц дао е свима чиновницима на знанѣ, да ће при появу онакових догађая, као што су се у Екернсерде догодили, войничку силу против свою оних употребити, кои ма би се оне титуле, поклоненя и чести, кое владару принадлеже, указивале или кои би их примали. Чиновници су позвани, да се за три дана изясне, есу ли склонѣни, по овом се упутству владати, или се овоме противити.

— У скупштини чланова народног дружтва у Липской заключено е: „као год што се од чланова пруског народног дружтва очекуе, да свою владу од политике споеня (анексие) одврате, и на политику уние приволу, што едино Пруска, кад се на чело Немачке стави, учинити може, исто е тако дужност дружтвевни чланова из средньих и маньих држава, свое владе принудити, да искрено поступанѣ Пруске у овом смотреню онако драговольно подпомогну, као што су гдикое већ год. 1849 то чиниле. — Резолуция у смотреню шлезвиг-холштинског питаня онакова е иста, као и она добра позната берлинска.

Србия.

„Ванд.“ пишу из Београда од 14. окт: У едной на спрам града лежећой кући умре една србска госпођа. Кад е свештенство у свечаном одјанию, праћено школском децом, црквене песме пояти почело, и покойницу до места вечног покоя спровести пошло, излете до 80 турски Низама на бедеме градске, и почну свакояким кривлењем, бекелењем и речма овом спроводу ругати се; и кад Срби ус пркос томе изазиваню сву свою равнодушност задрже, зграбе синови Мухамеда каменѣ и почну се овим на свештенство и цео спровод бацати, у след чега млоги су озлеђени. Єдну су госпођу тако яко згодили, да е одма обнезнанѣна на землю стропоштала се и ногу пребила. Можете мислити, да Срби немогоше при овом ладнокрвни остати, и да се органи сигурности неумешаше могли би се исти они догађаи од год. 1863. поновити.

Питам вас сад, може ли ту бити гаранције за мир и сигурност, гди полудивие чорде из Азие и Африке над вароши господаре? Сваки час виси нам над главом оштри Дамоклеса мач — пак нек рекне когод, да е станѣ у истоку „постояно.“ Найгоре е то, што се овакови ексцеси са знанѣм и вольом турских генерала догађаю, — да ние овога, то заиста и крута солдатеска не би имала толико куражи, да овако што чинити може; овакови су ексцеси пашама найзгодния средства, да се код Султана удворити могу, као што и бивши паша београдски бомбардираню Београда свое узвишенѣ у чину захвалити може. (Овако станѣ постае већ „Вандереру,“ турском приятелю, несносно. А србской влади? У.)

Италия.

Принц Наполеон е 13 окт. у Турин стигао и као што „Кор. Игал.“ явља вратиће се са супругом своїом у Швайцарску, без да ће у Флоренц отићи.

„Италия“ явља: Од 140. депутираца, коіи су из првог скрутиния произишли, спадаю њих 90 на умерену либералну странку, њих 45 на уставну, а 5. на клерикалну партаю. Сви министри су опет изабрани.

Португийски краль и кральица су у Турину свечано дочекани, они ће 3 новембра са кралем у Флоренц доћи.

Енглеска.

„Глобе“ явља званично, да е Лорд Русл од своих колега уверенѣ найревностиег подмоганя задобио, и да е кабинетски савет због учинѣне промене у погребу Лорда Палмерстона од четвртка на суботу одложен: „Є К“ дода е к томе, да е Русл са саставлянѣм кабинета скоро са свим готов, будући се Карл Кларендон изяснио, да ће министарство споляшних послова примити, а други министри да ће свое портфелѣ задржати. Ако би у кабинету іош какових промена било, то би само код подчиненних пошта случай могао бити.

НАЙНОВИЄ.

По петроградским вестима „Вандерера“ поднешен е св. синоду єдан указ о укиданю досадашнѣг кућевног закона: „да ни єдан члан царске породице другу веру, осим грчке, примити, и на кою другу прећи несме.“ О укиданю овога закона држан е на позив цара ванредни породични савет у ком е то заключено, да закон овай у будуће на мужке чланове царске куће односити се неможе Но ипак без предходног царевог саизволеня неможе ни єдан члан у другу кою веру прећи.

— Тридесет обштина из Моравске поделили су државном министру грофу Белкреди, и његовом брату Евгену Беллреди почестно право грађанства.

— Из Букарешта являю, да е тамошня влада єдном дружтву великих банкера у Паризу и Бечу дозволенѣ за осниванѣ банке у романской престолници поделила; капитал ове банке износиће 30 милиона, и она ће моћи до 60 милиона бакнота издати.

ТРГОВИНА.

ПЕШТА 19. Октобра. Радня са шеницом била е данас врло жива, и цена се ни мало променула ние. На житной берзи протоколирана продая износи 13400 мер. и то: потиска шеница 88—90 ф. т. продала се по 3 ф 25 нов. 88—89 ф. т. 3 ф 25 нов. за готов новац, а на почек за три месеца 3 ф 28 нов. Пештанска шеница 87—88 ф. т. продала се за готов новац по 3 ф. 12 ило н. а на почек за три месеца по 3 ф 25 нов. раж непрестано траже, и плаћала се и преко нотиране цене.

В. СТ. МИКЛОШ 15 Октобра. Киша, коя е у последнѣ време падала, усевима е врло добро дошла. Будући да се економи сад већом чашћу сеянѣм занимаю, то се мало ране на пияцу за продаю довози. Шеница код нас и у Н. Чанаду кошта 2 ф. 70 нов. Кокуруз стари продa е се по 1 ф 20 нов. нови по 90 нов. — 1 ф. Зоб по 1 ф. нов. Єчам по 1 ф. 10 нов.

Ововедельни годишњи вашар врло е хрђаво испао; рукодѣлни еспапи слабо су пролазили, и само се нешто ординарног продало. Марве ние млого дотерано, и ова се врло низком ценом продавала; єдан пар волова коштао е 120—200 фор. крава 60—100 фор. С тим живля е продая била са дебелим свиняма, кои су по 18—20 нов. фунта яко куповани; мршави е прилично доста дотерано, и продавани су по 24—30 фор. пар. Найвише е оваца дотерано, и ове су покрай врло мале цене (6 до 8 фор. пар) врло хрђаву продаю нашле. Ердељски орая било е млого, и ових е меров по каквоћи за 2 ф. 80 нов. до 3 фор. 20 нов. продаван.

БРЗОЯВ

уредничеству „Србобрана“.

Беч 22 октобра (10 сати пре подне). Канцелар **Мажуранић** найвишим ручним писмом са звания двигнут. **Кушевић** (генерал) за управителя дворске канцеларие наименован. Буковински земаљски шеф граф Амадеи пензиониран; на његово место долази кракавски окружни капетан Мирбах.

Бечка берза од 21. октобра

Сребро — — — — — — — —	106 50
Дукати — — — — — — — —	5. 23

ЛУТРИЯ.

Темишварска од 28. окт. римск. 73. 39. 61. 4 63.
Будимска од 21. октоб. римск. 56. 75. 60. 74. 65.

Станѣ воде на Дунаву.

Нови Сад 20 окт. 2 стопе 9 пал. Долази
Пешта 18 окт. 3 стопе 5 пал. Долази

Позив

на уписиванѣ на роман

„ЦАР ІОСИФ II. И НЕЊОВ ДВОР“.

Овай велики историски роман, написан на єзику немачком од Луизе Милбах, я сам посрбио, пошто сам се уверио, да е вредно то учинити, а и видио, гди га свет у обште радо чита, и гди се за њега све већма ягми, што га више чита. Од времена на време Немци су га толико пута препечатавали, па найпосле почео е да излази у Берлину с илустрациама и седмо илустрано изданѣ изишло е лане, кое е тако разягмлѣно, да те исте године већ нисам мого добити сва оделеня од седмог изданя, но сам морао за треће оделенѣ пречекати до осмог изданя, кое е такође у 1864 години изишло. Но ние ни чудо, што е то дѣло тако примлѣно, єр му е одећа, у кою е история обучена, одвеће нѣжна, представа у обште срећна, околности времена, обичаи и заблуде минувшег вѣка вешто поцрплѣне. Поред романтике дѣло е у обште и єзгровито, єр му єзгру позаймлюе асихологиаско посматранѣ природе людске, єр у њему философиа живота людског прати по готову сва людска у држави станя и одношае. Живи опис характера не само цара Франца од Лотринга и царице Аустриске Марие Терезие, него и поедини принцева и принцеза, дипломата и политика и коморника особито они, кои су били од уплива на двор аустриски, искићен е лепом романтиком, коіом е поткана основа, позаймлѣна из извора историски. Осим тога на углед се излажу начини владе и обичаи не само при двору аустриском, него и при версальском, римском па и петрбургском заедно с характеристиком владаоца и ови дворова. Наравно, да ту долази и личност краля прайског Фридриха, кои е с Аустриом онолике ратовао и све іой планове у Немачкой осуећавао. Уз представу дакле Аустрие за времена Марие Терезие и цара Іосифа представлѣно е тадашнѣ политично станѣ читаве Европе. Од догађая пак значаян е седмогодишњи рат, значайне су женидбе цара Іосифа и удае Аустриски принцеза, кое е Мария Терезия Кауницовой политики тако рећи од реда жртвовала. Значаян е савез Аустрие с Француском после непријательства, кое е кроз три столѣтия траяло, па онда прва деоба Пољске, прогон єзуита и т. д. а особито су значайни преображаи по смрти царице Марие Терезие нагло од цара Іосифа предузети, кои е под теретом ти преображая као мученик и живот скончао, и пред саму смрт све, што е год у Нидерланду, кои е онда под Аустриом био, и у Унгарии у државном смислу преобразио, опозвати морао; напоследку рат турски одпочет под командом цара Іосифа II. кои е само Шабац узео, а довршен под командом старца Лаудона, за кога су войници због догодившег се нереда у войсци навалили били, да а цар позове и да му команду преда. — Догађаи се у овом роману излажу редом хронологиским, па е од сваког догађая особити роман начинѣн тако, да се за дѣло, укупно узимаюћи га, казати може, да е оно велики роман, саставлѣн из гомиле мали романа, и по томе да е оно читава библиотека романа. Док сваки роман има свог юнака или юнакиню, цѣлога е дѣла юнак сам цар Іосиф, кога живот све романе у єдан велики роман скончава.

Я могу слободно рећи, да е дѣло не само врло приятно и забавно, него да има у њему и доста науке из живота, па нека би у историском обзиру по кои недостатак или ману и имало, опет зато остае у свом роду дѣло валяно. Енеида Виргилиева есте и остаће дѣло валяно, и ако Дидона по истории ние живила у време Енея, као што е Виргилие то у еносу свом представио.

Цело дѣло „Цар Іосиф II. и његов двор“ поделѣно е у три оделеня.

Прво е под насловом: „Цар Іосиф и Мария Терезия.“

Друго е под насловом: Цар Іосиф и Мирия Антоанетта.“

Треће е под насловом: „Цар Іосиф као самовладар“.

Прво оделенѣ има осам, друго шест, а треће седам књига. Свако е оделенѣ поделѣно на 4 свезке тако, да на свезку дође од 10 од 13 печатани табака, а да небуде ни у єдной свезки одпочета књига прекинута.

Сваке године намеравамо издати по четири свезке, дакле по єдно читаво оделенѣ. како да за три године изиће цело дѣло, кое износи у оригиналу 131 табак печатан на осмини, и кое ће бити лепо израђеним представама (фигурама), какови ће у читавом дѣлу до 50, а ако яча проћа буде, и више бити.

Дѣло ће се издавати посредством предуписа. Скуплянѣ предуписника моћи ће свак предузимати, а неку ћемо господу за то нарочито и умолити. За сваку ће свезку предуписиванѣ траяти само 25 дана, кои се рок рачуна од дана позива, како ће 5 дана имати на расположеню гг. скуплячи, да спискове од уписника мени доставе, а мени да остане два месеца за штампу и повез.

Правительствена ће печатня у „Србским Новинама“ обявити, кад буде коя свеска готова, па ће онда сваки од гг. скупляча новце за свое уписнике на мене шиляти, да књиге за њи добие, а я ћу се постарати, да му ове сигурном приликом и о моме трошку доставим. Ако би се кои од гг. скупляча преместио из єдног места у друго, па би желио, да се књиге на другог пошлю, кои е у месту остао, може ми ту жељу само саобштити, па ће по њой поступити.

За прву десетину уписника добияю гг. скуплячи єданайсту књигу на дар, а за сваку слѣдуюћу десетину уписника задржаваю цену књиге, коју би нам за єданайстог уписника иначе послати имали, што ће рећи, добияю на сто десет.

Имена они предуписника, кои се на све четири свезке код оделеня од времена на време уписивали буду, биће споменута на краю четврте свезке истог оделеня, иначе се при свакой свезки печатати неће.

Ово у обште, сад што се тиче прве свезке, на кою предупис данас отварамо, овай ће ванредно траяти од данас за пуни 30. дана, њен е садржай слѣдуюћи:

Књига прва Мария Терезия.

I. Царски совет (са фигуром.)
II. Писмо.
III. Коммисия за одржанѣ благонравия.
IV. Облаченѣ царичино.
V. Царица и цар као супрузи.
VI. Ерцхерцог Іосиф.
VII. Гроф Венцл Кауниц.
VIII. Облаченѣ грофа Кауница.
IX. Црвене чарапе.
X. Нова Аустрия, (са фигуром).

Књига друга Іосиф и Изабела.

I. Млади войник.
II. Царица и њен син.
III. Италиянска ноћ.
IV. Изабелла од Парме (са фигуром.)
V. Вестници царичини (са фигуром.)

Свезка се ова овако са четири лепо нацртане представе осветлѣна и до 10 печатани табака садржаюћа за предуписнике давати по 8 гроша чаршиски или по 80 нов., ценом дакле тако умереном, да ни немачки егземплари, кои се при сваком изданю по неколико десетина иляда печатаю, єфтини нису. Ова ће свеска изићи о Св. Сави идуће године.

У Београду 12. Октобра 1865. год.

І. Филиповић.

ОГЛАСИ.

Alle Gattungen

Feuer-Spritzen,

Gartenspritzen, Feuerlöschrequisiten, Hausbrunnen, Saug-, Druck-, Wein-, Bier- Schafwasch-, Wiesenbewässerungs- und Mistjauchpumpen, Weinpressen, Weintraubenquetschen, Eisendrehbänke, Decimal- und Centimalwaagen,

sind vorräthig in der Maschinenfabrik von

J. B. HOFFMANN.

Tabakgasse Nr. 11 in Pest,

welche seit 15 Jahren Feuerspritzen, Pumpwerke und Decimalwaagen erzeugt, solche auch bei den Ausstellungen mit den großen silbernen Medaillen beehrt wurden.

Preise der Spritzen bis 3 Eimer, Handkarren, Von 6 bis 12 Eimer 2 Wagenspritze.

Eimer Inhalt	0	1	2	3	6	8	10	12
Preise in fl. ö. W.	25	60	80	150	450	500	800	1000

Preise der gesetzlichen und sehr soliden Decimalwaagen.

Kraft in Zentner	1/2	1	2	3	5	8	10	15	25	40
Ohne Gewicht fl. ö. W.	14	16	18	21	25	30	37	46	60	70
Mit Gewicht fl. ö. W.	15	18	21	25	32	40	48	60	86	122

Preise der Hausbrunnen aus Gußeisen gewöhnlicher Art

Brunnentiefe in Klaftern	1	2	3	4	5	69
p. kompletten Brunnen fl. ö. W	55	65	75	85	15	05.

Ausführliche Preiskourante mit Abbildungen sind im „Képes Naptár“ und im „Pester Lloyd-Kalender“ zu finden und werden auf Verlangen auch eingesendet (17—33—31.)

Уредник и издаватель Петар Нинковић.

Брзотиском Игната Фукса у Новоме Саду.